

Kıyamete Kadar Kardeşiz-4

Nureddin Yıldız'ın Bolu'da tertip edilen konferansıdır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّمْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.

Dinimizin bir kenarda bırakılmayacak, orijinal yapısını oluşturan parçalarından birinin de müminlerin kardeş olmaları gerçeği olduğunu ve aynı anne-babadan doğmanın da ötesinde bir kardeşlik tesis edildiği zaman dinin mühim bir parçasının yerine konacağını anlatmıştık.

Bu tesis edilmediği zaman müminler, haccetseler veya namaz kılsalar dahi hac ve namaz sayesinde cennete girseler bile Allah Teâlâ'nın mümin topluma vaat etmiş olduğu dünya hayatındaki lezzet tadılmayacaktır. Evet, kardeşliği zedeleyen tavırların sahipleri ve mümin kardeşliğinin oluşması için gayret göstermeyenler hatta kardeşliği bir tür gereksizlik seviyesinde görenler kâfir olup dinden çıkmazlar; ancak şunu da rahatlıkla tespit edebiliriz: Kardeşlik oturmadıkça İslam, toplumunu bulamamış demektir. İslam'ın kendini bulamadığı toplumda da Müslüman, İslam'ı bulamaz – bulduğunu zannederek oyalanır.

İslam evrensel bir kapsama sahipken böyle anlayış sahipleri, Müslümanlığı aile dinine çevirirler ve ellerindeki İslam, Levh-i Mahfuz'dan Peygamber aleyhisselama indirilen İslam'dan farklılaşır. O anca İslam'dan bazı görüntülerin bulunduğu bir İslam olabilir. Namaz, örtünme, fitır sadakası, Arafat vakfesi gibi parçalar bu tür İslam'da görülebilirse de sadece parçalar hâlinde var olurlar; ortada bütünden haber yoktur.

*

Müslüman'ın kardeşlik hakkında düşüncesi, elbette Allah Teâlâ emrediyorsa kardeşliğin güzel bir şey olduğundan ibarettir. Müslümanlar böyle düşünür. Kardeşliğin gerekli olmadığına dair bir düşünce görülmez hatta Müslümanlar olarak biz, İslam dairesinden ziyade bir kardeşlik dairesinin daha içinde olduğumuzu düşünürüz: İnsanlık çapında kardeşlik. Yani kelime-i tevhidi kabul etmeyenler arasından bile 'insan olmak' planında kardeşlerimiz bulunması bize mutluluk verir. Birinin insan olmasını kardeşliğimiz için yeterli buluruz. Tabiidir ki bu çeşit kardeşliğin çapı daha dar ve iman kardeşliğinden daha az kapsama sahiptir. Fakat realite olarak yine de vardır.

Herkesin kardeşliği kabul eden ve isteyen bir kimlik taşımasından sonraki gerçek de yine herkesin, karşısındaki kimselerin 'iyi mümin kardeşler' olmasını istediğidir: Narin, istendiğinde borç veren, iyi davranan... Böyle profil sahibi mümin kardeşi herkes arar. Diğer bir gerçek de müminin, karşısında bu olgun profilde mümin kardeşler isterken kendini de böyle sunabiliyor olmasının gerekliliğidir. Hem talep eden hem verebilen olmalıdır. Faturayı sürekli başkalarının ödemesini istiyorken kendine pay ayırmayan bir karakter gerçekçi de insafı da değildir.

Mümin kardeşliği nihayetinde bir masal ve eğlence projesi değil, zaten çileli olan hayatın bir bakıma çilesinin üzerine yeni sıkıntılar ekleyen yönüyle dert yumağıdır. Ashab-ı kiram örneğine baktığımızda, kardeşliğin onlara evinin bir odasından feragat etmek şeklinde yansıdığını görebiliriz. Zaten iki odası bulunan evinin birini kardeşine vermek, bir odası varsa ortasına perde gerip iki tane oluşturmak şeklinde faturası beliren bir kardeşlik...

Bu manada kardeşliğin faturasız ve bedelsiz yaşanabileceğini düşünmemek, dertsiz bir süreç olabileceğini zannetmemek lazımdır. Yatırımının bedelini ödemeye hazır olanlar karşı taraftan kardeşlik beklemelidir ki buradan, kardeşlik beklemesi hakkı olanların aynı gerekleri yerine getirmeyi görev bilmesi lüzumu ortaya çıkar. **'İnsanların kardeş olmasını' bekleyip kendinden bir kardeşlik çıkaramayan, sorumluluklarını görmezden gelen bir bedavacılık tavrı içindedir. Hâlbuki bütün Müslümanlar'ı kardeşi bilmek hepsinin varlığını arkasında hissetmek olduğu gibi hepsinin yükünü de taşımaktır.**

Herhangi bir mümin, bağı açıldığında dünyadaki mümin sayısı kadar sandalye gösteremiyorsa bu bedavacılık mantığıyla mümin kardeşliğine sarılmaktır ki Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem gösterdiği kardeşlik böyle değildir. Kardeşlik hem aranan hem de aranan türde olmalıdır. Aksi takdirde bir kardeşlik oyunudur sergilenen.

“Müminler ancak kardeştir” ayeti hem bu ayeti okuyanda hem okuyanın karşısındaki muhatapta kardeşliğin sunumunu gerektirir.

İmam Şafîî'nin bir şiirinin tercümesini burada zikrederim. Şöyle söylüyor:

*Bir dostumun hastalandığını haber aldım
Ziyaretine gittim, baktım ki iyi değil
Onu o hâlde görünce üzüntümden
Ben de hastalanıp yatağa düştüm
Kardeşim ona üzülp hastalandığımı duydu
Toparlanıp beni ziyarete geldi
“Bak, ben iyiyim” deyince ikimiz de hayata kavuştuk.*

Kardeşlik budur. Kelime-i şahadeti dillendirerek iman etmek aslında böyle bir kardeşlik sözleşmesine imza atmaktır.

‘Kardeş’ dediğimiz ise Rabbine itaat eden, Allah’ı arayandır. Rabbine itaati eksik olanın eksikliği oranında kardeşlik arızası olduğu söylenebilir. Çünkü bizi buluşturan, Allah’a kulluk olduğuna göre bu noktada bir sorundan söz edilirse kardeşlik zaten kendiliğinden sorunlu hâle gelir. Dışarıdan desteklenerek de aktif hâle getirilemez. Öyleyse kardeşliğimizdeki bir sorunda ilk bakılacak yer, kulluk arızalarımızdır. Haramların cirit attığı bir ortamda İslam kardeşliğinden söz edilemez. Allah adına kurulmuş kardeşlikler helal ortamların ürünü olabilir. Her satılan piyango bileti, alkol müptelalığı, kadınların açılıp saçılmaları kardeşliğimizden çalıp götürülen etkenlerdir.

Her haram esip dağıtan bir fırtına gibidir ve taze fidanlar böyle yerlerde dik durmazlar.

Ayrıca mümin kardeşlerimizi sünnet düşkününü insanlardan seçmelidir. Çünkü kardeşliğimize ait bütün beklentileri ve tavsiyeleri sünnet belirlemiş, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ashabının üzerinde bir aşu tutturmuştur. **Sünnet-i seniye konusunda sıkıntısı bulunan veya sünneti hafif gören birinin iyi bir mümin kardeşliği sergilemesi mümkün değildir. Liberallikten, yöresellikten ve dernek üyeliği paydasından etkilenen kardeşlik ile burada bahsettiğimiz kardeşliğin kriterleri aynı değildir.**

Müminlerin karşısındaki müminlerden bekledikleri, birbirlerinin kulluğuna yardım etmeleri ve destekçi olmalarıdır. Bir mümin benim kardeşimse ve ben de onun kardeşiysem, onun cennete girmesi benim girmem kadar ilgi alanımdadır. Cehenneme girmesi de benim ateşe muhatap olmam gibidir. Birbirimizin kardeşliğiyle ilgilenmemiz, birbirimizin kulluğuna destek olmamız anlamına gelir.

Çünkü müminler zaten dünyada imanın güçlü olması için kardeştirler. Bu kardeşlik, bir futbol takımını desteklemek gibi değildir veya etnik kimliğin rakamsal çoğunluğunu oluşturmaya benzemez. Gaye yeryüzünde tekbir sesini yükseltmektir. Müminler kendi aralarında kulluk yardımlaşması yapmıyorlar, herkes tesbihini alıp bir kenara çekiliyorsa bunların toplam sayısı Allah’ın dininin devlet olacağını gösteremez. Allah’ın şeriatının toplumda hükümrân olması bu kimselerin toplamının kalabalık olmasıyla ilgili değildir. Zira müminler bir arada olduklarında “Allah’ın eli onların üzerindedir.” Namaz kılıyor, tespih çekiyorken diğer yandan bireyselleşmek Allah’ın rahmetinden uzak düşmektir.

*

Mümin kardeşler birbirlerinin hatalarını aramazlar. Birbirinin hatalarını karıştırdıkça müminler şeytanın işine yarayacak malzemeleri piyasaya çıkarıyorlar demektir. Şeytan, müminlerin arasında

bozgun yapacak malzemeyi bizzat müminlerin eliyle sunulmuş buluyorsa İslam toplumunu emeksizce çökertebilir. Aralarında adeta dedektife dönüşmüş müminler için “birbirinizin hatalarını incelemeyin” (Hucurat suresi, 12) ayeti neden tüm ümmete hitap etmiştir? Allah ve Peygamber takipçisi müminlerin hepsi bu emre muhataptır.

Hatta diğer yandan, hataları araştırıp gün yüzüne çıkarmamak esasen yüksek mümin karakterinden umulan seviyenin pek altında bir beklentidir. Mümin bundan daha iyisi, hataları perdeleyen biri olmalıdır. Teşhir edilen şeyler kıyamet günü insanın kendini teşhirinden başka işe yaramayacaktır. Peygamber aleyhisselam, “kim bir müminin bu dünyada ayıbını örterse Allah da onun kıyamet gününde ayıbını örter” buyurmuştur. Yalnızca sevdiklerimizin değil, aramızda muhabbet olmasa bile diğer mümin kardeşlerimizin ayıplarını ve onları insanlar arasında mahcup düşürecek kusurlarını örtmek görevlerimiz arasındadır.

“Aklını başına alsın diye söyledim” türünden bir mazereti, ayıbı ortaya çıkarmanın bahanesi olarak ileri sürmek geçerli bir tutum değildir. Nihayetinde herkes bir kişinin ayıbını ortaya çıkardığında meydanda herkesin herkese bazı ayıpları deklare ettiği bir toplum durmaktadır. Ayıp teşhiri toplumumuzun koruyucu tabakasında açılan bir deliktir. Herkes bir kere kazma vursa ortada tabaka da koruma da kalmaz.

Üzeri örtülmüş hataları, günahları araştırmak dinimizde yoktur çünkü zedelenecek her kimlik, ümmetin binasından kaybedilmiş bir tuğladır. Kardeşler arasındaki herhangi bir kayıp, o kadarla kalmayıp ümmetimiz adına da kayba dönüşür. Kendi kendinin ayıplarını ortaya koyup savcıya gerek bırakmayacak şekilde mahkemeye deliller sunan müminler şeytana malzeme toplamış olurlar.

Bunu, peşinde onu seven bir grup müminin bulunduğu âlim kimsenin ya da o âlime birinin yapması katmerli, daha tehlikelidir. Maliyeti incelendiğinde sıradan bir mümine göre bedeli çok daha ağırdır. Binadan düşen her tuğla ve adeta savcıya gerek bırakmayan bir aşırılıkla ayıp toplamak ümmetimiz adına kayıptır.

Mümin kardeşlik bir gayret, kalite, ibadettir. Bu yapısal oluşum için arayan ve aranan mümin olmak, beklediği kardeşliği aynı zamanda sergilemek gerekir. Esasen bu husustaki ayrıntıların hepsini bir kenara bıraksak yalnızca bir hadis-i şerifle dahi kardeşliğimizin kırmızı çizgilerini tayin edebilmek mümkündür: “Müslüman, diğer Müslümanlar’ın elinden ve dilinden zarar görmediği kimsedir.” Birbirinin zararlı olduğu ve güven hissiyatı yekdiğerine karşı zayıf kaldığı sürece müminler, İslam kardeşliğinin anca propagandasını yürütebilirler. Ve o kardeşliğin devreye girmesi için de illa bir deprem, doğal afet, kâfir bombardımanı beklenir.

Çünkü kardeşlik itikat ve hissiyat olarak Medine’de Resûlullah aleyhissalatu vesselamın belirlediği seviyenin altına düştüğünde, kardeşliğin ifade ettiği anlam açıklıktan ölmek üzere olanlara makarna göndermekten öteye geçmez –kaldı ki bunu Kızılhaç da yapmaktadır. Hâlbuki kardeşliğimiz elbette kâfir istilasına uğrayan bir bölgeden kaçmak zorunda kalmış kimselere makarna ve çadır bulmak düzeyinden çok daha üstte algılanmalıdır. Kardeşlik bağlarının Levh-i Mahfuz’da belirlenmesi böyle ulvî bir seviyede durmayı gerektirir.

Tatlı bir söz etmek, bir tebessüm göstermek gibi basit işlerin neden büyük ecirlerle karşılandığı ve Allah tarafından ödüllendirildiği de bu bakımdan iyi düşünülmelidir. Mütebessim çehreler İslam kardeşliğinin açan çiçekleri, asık suratlar da o çiçeklerin solmuş olanlarıdır. Ümmet-i Muhammed’in kardeşleri birbirini güler yüzle karşıladıklarında Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bunu sadaka olarak adlandırmaktadır. Kardeşliğin Medine’de standardı belirlenmiş seviyede yaşanması için dudaklar müminlerin ayıplarına karşı kilitli, yüzlerine karşı mütebessim olmalı ve avuçlar üstte, açık durulmalıdır. Verebilme kalitesi daima korunmalıdır.

Kardeşliğin en mühim organlarından biri de nasihat olarak tespit edilmeli, mümin olmanın müminlere nasihat etme üzerinde kurulduğu unutulmamalıdır. Sahabilerden biri, iman ederken Resûlullah aleyhisselamın ona, nasihatten kaçınmamasını mümin olmanın şartı koştuğunu söylemektedir. Nasihat, sözünün dinleneceği yerde mümin kardeşine doğruyu göstermek, onu yanlışla karşı uyarmaktır. Müminler olarak bir aile gibiysek babalar çocuklarını koruma altında, nasihate muhtaç yavruları diye görüyorlarsa müminler de birbirlerini “ben kardeşime doğruyu göstermezsem şeytan ona yanlış gösterir ve Allah da bunu bana sorar” düşüncesiyle ikaz etmelidirler. Bu hususta becerilebilen ve ilgi alanında olan şeye müdahalede bulunmanın, mevcut durumdan daha kötü sonuçlara yol açmamak için gerekliliği unutulmamalıdır.

En az haftada bir defa toplanıp bir araya gelerek birbirlerinin yüzlerine bakmalarını sağlayan cuma namazı, aynı zamanda müminler için ziyaretleşmenin sıklığını işaret ediyor gibidir. Resûlullah aleyhisselamla beraber bir yolculuğa çıkan sahabe-i kiramın hatırası enteresandır. Bir seferinde çöl ortasında karşılaştıkları vahayı görünce bir sahabe neşelenip şöyle diyor: “Ya Resûlallah, içimden öyle geçiyor ki şuraya gelip satın alayım, ömrümün sonuna kadar burada ibadetle meşgul olayım.” Bunun üzerine Efendimiz aleyhisselatu vesselam, “sakın böyle bir şey yapmayın” buyurmuş ve şöyle devam etmiş: “Yaşadığınız şehirlerdeki çileli bir gününüz, buradaki bir ömürden değerlidir.”

Bu da bize müminlerden kaçıp yazlığa kapanmanın aykırı bir hareket olduğunu gösteriyor. Bütün bozukluğa, fesada rağmen insanların arasında Allah diyen son kişi olarak kalmak müminin vazifesidir. Herkes korunacağı yere kaçarsa sonuçta meydan şeytana kalacaktır. Çileye dayanmak çok zordur elbette ama cennet de ucuz değildir.

Bir araya gelmek namazda, düğünde, cenazede, ev sohbetinde veya herhangi bir şekilde olmalıdır. Asrımızda ‘bir araya gelme’ genellikle sivil toplum hareketi altında olabilmekteyse de bunun, ümmetin içinden kopup kendi yörüngesini kuran ve sadece ona gidilen ama onun kimseye gitmediği bir sivil toplum hareketi oluşturulması durumunda ümmetten kopukluk tehlikesi taşıdığı göz ardı edilmemelidir. Müminlerin sivil toplum kuruluşları, mahalle camisinin fonksiyonuyla benzerlik taşır; herkesin girip çıkabildiği ve herkesi kabul eden... elbette sözle değil pratikle.

Hasedin de mümin toplumda bulunmaması gereken kötü hasletlerden olduğu malumdur. Hasedin tarifi, birinin elindeki güzelliği kıskanıp yok olmasını dilemek, şeklinde verilebilir. Biri hakkında “onun neden var...” şeklinde endişeli kıskançlık hissetmek hasettir. Resûlullah aleyhisselam bu kötü huy için, “ateşin odunu yiyip tükettiği gibi ibadetlerinizi yiyip tüketir” buyuruyor.

Konuyla bağlantısı kurulabilecek bir husus da mümin karakterinin, yapılan iyilikleri gömmek konusunda fedakâr olmasıdır. Mümin, yaptığı iyiliği kendinden bile gizlediği bir duyarlılıkta olmalıdır. Efendimiz aleyhisselam, kıyamet gününde Arş’ın gölgesinde gölgelenecek yedi tip insanı tanıtırken bunlardan birinin de “sağ eliyle verdiği sol elinin haberi olmayan” olduğunu haber vermiştir. Değil başa kakmak, verdiği burslar için emeğinin karşılığını bekleyip baskı kurmak dahi yakışıksız bir tavidir.

Müslüman toplumda, Allah için yapılan işlerin faturası kuldan istenmez. İstenirse o iş ya Allah için yapılmamıştır ki bu durumda ibadet değeri yoktur ya da Allah için yapılan işin karşılığını kuldan beklemek bir çelişkidir. Kul olandan fatura isteyen, kardeşliğe zarar veren tavır içinde demektir. Zira melekler birbirinden iyiliklerinin karşılığını bekleyen müminleri gördüklerinde aslında onlardan kardeşliğini de uzaklaştığını görmektedirler.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ. وَصَلَّى اللّٰهُ وَسَلَّمْ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِيْنَ.

Âlemlerin Rabbi Allah’a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.